

**T.C.**  
**TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI**  
**Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü**

**SINIRLI SORUMLU HAYVANCILIK KOOPERATİF**  
**BİRLİKLERİ MERKEZ BİRLİĞİ**  
**ANASÖZLEŞMESİ**

**ANKARA**  
**2003**

# SINIRLI SORUMLU HAYVANCILIK KOOPERATİF BİRLİKLERİ MERKEZ BİRLİĞİ ANASÖZLEŞMESİ

## BİRİNCİ BÖLÜM KURULUŞ VE AMAÇ

### KURULUŞ, MERKEZ BİRLİĞİNİN ADI VE SÜRESİ:

**MADDE-1-**Bu anasözleşme hükümlerinin kabul ederek ortaklığa giren ve girecek olan aynı çalışma konularına sahip Hayvancılık kooperatif birlikleri arasında değişir ortaklı ve değişir sermayeli Sınırlı Sorumlu Hayvancılık Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği kurulmuştur.

a) Merkez Birliği'nin Yönetim Merkezi: Ankara İl Merkezidir.

b) Çalışma Bölgesi Türkiye'dir.

c) Merkez Birliği'nin süresi: 49 yıldır. Bu süre genel kurul kararı ile uzatılabilir.

d) Merkez Birliği'nin kısa adı: HAY – KOOP.' dur.

### AMAÇ:

**MADDE-2-** Merkez Birliği'nin amacı, ortak birliklerinin ve bunlara bağlı kooperatiflerin, ortaklarının küçük ve büyük baş ile kanatlı, arı, hayvan ve bunlara ait ürünlerinin üretimi, işlenmesi, pazarlanması ve verimlerinin artırılması için ıslah çalışma yapmak. Hayvansal üretimin ekonomik olmasını, sektörün rekabet gücünü arttırmak için bu hususlarda ilgili faaliyetleri ve soy kütüğü kayıtlarının yapılması ile hayvan ırklarının ıslahını damızlıkların sağlıklı ve hijyenik koşullarda yetiştirilmesini ve hastalıklardan arı bir şekilde üreticilere intikali ve korunmasını Bölge birlikleri aracılığı ile sağlamaktadır.

Birlik ve kooperatif çalışmalarını kontrol etmek, ulusal ve uluslar arası platformlarda temsil ve işbirliği sağlamak, birlik ve kooperatif ilişkilerini düzenlemek ve geliştirmek. Her türlü hayvan ıslah çalışmalarını yapmak. Birlik ve kooperatifleri, bunlara üye üreticilere eğitim çalışması yapmak, kooperatifçiliği geliştirmektir. Madde 3' te belirtilen çalışma konuları amaç kapsamındadır.

### ÇALIŞMA KONULARI:

**MADDE-3-**Merkez Birliği aşağıdaki konularda faaliyet gösterecek bölge birliklerinin kurulmasını sağlar, kendine bağlı birlikleri çalışmaları konusunda yönlendirir, hayvancılığın geliştirilmesi için projeler oluşturur, eğitim çalışmaları yapar ve kendine bağlı birlikleri denetler. Her çeşit hayvancılık ve hayvansal ürünün istihsal, imal, nakil, depolama işlerinin yapılmasında ortaklara yardımcı olmak.

- Amaçları kapsamındaki hayvanların ırklarını iyileştirmek, verimlerini arttırmak için her türlü ıslah çalışması, tabii tohumlama, suni tohumlama, embriyo transferi, genetik kopyalama, diğer biyoteknolojik faaliyetler ile soy kütüğü kayıtlarının tutulması, pedigrü düzenlemesi ve damızlık hayvanlar ile sperma ithalini yapmak veya ortak birlikler vasıtasıyla yaptırmak. Bakanlığın uygulamaya koyduğu hayvan ıslah programı kapsamında ön soy kütüğü ve soy kütüğü kayıtlarını ortak bölge birliklerine tutturmak.

- b) Bakanlığı hayvancılığa ve yem bitkilerine verdiği teŖvik ve desteklerinin tasdiklerini ortak bölge birliklerine ana szleŖmelerindeki gerekli madde deđiŖikliđini yaptırarak sağlamak,
- c) Ortak birliklere ye, proje uygulayacak kooperatiflerin damızlık, büyük ve kk baŖ hayvanların bölge birliklerince yurt içinden ve yurt dıŖından teminini sağlamak.

## **İKİNCİ BÖLÜM ORTAKLIK İŖLERİ**

### **ORTAK SAYISI :**

**MADDE 4-**Merkez Birliği' nin ortak sayısı sınırsızdır. Ancak kuruluŖta en az 7 kooperatif birliğinin bir araya gelmesi Ŗarttır.

### **ORTAKLIK ŖARTLARI :**

**MADDE 5-**AnaszleŖmenin 3. maddesindeki konularda fiilen faaliyette bulunan Hayvancılık kooperatif birlikleri bu Merkez Birliği' ne ortak olabilirler.

Müsbet gelir gider farkının % 5' ini merkez birliği yardım fonuna yatırmak, her türlü basılı evrakı merkez birliğinden temin etmek, denetim ve eğitim hizmetlerine ait giderlere iŖtirakte bulunmak

### **ORTAKLIĞA KABUL :**

**MADDE 6-**Bir hayvancılık kooperatif birliğinin, Merkez Birliği' ne olabilmesi için;

a) Birliğin anaszleŖmesinde Merkez Birliği' ne girilmesine ait hükmün bulunması ve genel kuruldan Merkez Birliği' ne giriŖ kararının alınmiŖ olması,

b) Merkez Birliği anaszleŖmesinde yazılı ortaklık hak ve ödevlerini kuruluŖta anaszleŖmeyi imzalayarak, sonradan giriŖte ise noterden tasdikli bir ortaklık taahhnamesini vermek suretiyle kabul etmiŖ olması,

c) Birliğin mal varlığını gösterir bir bilanço vermiŖ olması, gereklidir.

Merkez Birliği Yönetim Kurulu, ortaklığa giriŖ için baŖvuran birliklerin ortaklık Ŗartlarını taŖıyıp taŖımadıklarını araŖtırıp, en geç bir ay içinde müracaatçılara neticeyi bildirmek zorundadır.

Ortaklığa kabul, Merkez Birliği Yönetim Kurulu'nun kararı ve taahh edilen ortaklık payının en az 1/4' ünün peŖin ödenmesi ile gerekleŖir.

Merkez Birliği Yönetim Kurulu' nun red cevabı vermesi halinde, ortak olmak isteyen Birlik Merkez Birliği denetçileri aracılığı ile Merkez Birliği Genel Kurulu' na baŖvurabilir. Genel Kurul' un vereceği karara göre iŖlem yapılır.

### **ORTAKLIKTAN ÇIKMA :**

**MADDE 7-** Ortak birlikler;

Hesap senesi sonundan en az 6 ay önce Merkez Birliği' ne yazılı olarak müracaat etmek Ŗartıyla, genel kurullarından alacakları karara istinaden kendi istekleri ile ortaklıktan çıkabilirler.

Ortaklıktan ıkma Merkez Birliği Yönetim Kurulu kararı ve Genel Kurul' un onayı ile olur.

### **ORTAKLIKTAN ÇIKMANIN SINIRLANDIRILMASI:**

**MADDE 8-** Ortak birlikler Merkez Birliği' ne giriŖlerinden itibaren  yıl içinde Merkez Birliği' nden çıkmak istemeleri halinde, Merkez Birliği' nin mevcudiyetini tehlikeye dŖrecekleri gerekçesiyle Merkez Birliği, çıkan birliklerden uygun bir tazminat talebinde bulunabilir.

### **ORTAKLIKTAN ÇIKARILMA :**

**MADDE 9-** Aşağıdaki hallerde ortak birlikler, Merkez Birliği' nden çıkarılabilir:

- a) Kanun ve anasözleşmede yer alan yükümlülüklerini yerine getirmemek,
- b) Merkez Birliği aleyhinde faaliyet göstermek,
- c) Merkez Birliği' nin kefaletiyle temin edilmiş kredi ve yardımları merkez birliği talimatı dışında kullanmış olmak,
- d) 5. madde de belirtilen ortaklık şartlarını yitirmiş olmak.

### **İTİRAZ SÜRESİ :**

**MADDE 10-** Anasözleşmede gösterilmeyen sebeplerle ortaklar ortaklıktan çıkarılamazlar.

Ortaklıktan çıkarılma, Merkez Birliği Yönetim Kurulu' nun teklifi üzerine Genel Kurulca yapılır. Ortak, çıkarılma kararını tebellüğ ettiği tarihten itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir. Çıkarılma kararı gerekçeleri ile birlikte tutanağa ve karar defterlerine geçirileceği gibi, ortaklar defterine de yazılır.

Üç aylık süre içinde mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarılma kararı kesinleşir.

Haklarında çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların ortaklık hak ve yükümlülükleri, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder.

### **ORTAKLIĞIN DÜŞMESİ :**

**MADDE 11-** Merkez Birliği yönetim kurulu münasip süre ile yapacağı iki tebligat veya ilanla sermaye yükümlülüklerinden borçlu veya sair ödemelerle yükümlü bulunan ortak birliklerden bu yükümlerini yerine getirmelerini ister. İlk isteğe uymayan ve ikinci istemeden sonra da bir ay içinde yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin ortaklığı Yönetim Kurulu kararı ile kendiliğinden düşer. Ortaklığın düşmesi anasözleşme veya diğer sebeplerle doğmuş borçların yok olmasını gerektirmez.

### **ÇIKAN VEYA ÇIKARILAN ORTAKLARLA HESAPLAŞMA:**

**MADDE 12-** Bu anasözleşme gereğince Merkez Birliğinden çıkan veya çıkarılan birlikler, ayrıldıkları senenin bilanço ve netice hesaplarının merkez birliği genel kurulunca kabulünden bir ay sonra hesaplaşmayı isteyebilir. Hesaplaşmadan sonra ayrılan ortakların, Merkez Birliğinin yedek akçeleri ve malları üzerinde bir hakları kalmaz. Merkez Birliğinden hangi sebeplerle olursa olsun çıkarılanların ortaklık zamanlarına ait zararlarından dolayı sorumlulukları ayrılmanın tahakkuk ettiği bilanço yılının bitiminden başlayarak iki yıl devam eder.

### **MERKEZ BİRLİĞİNE TEKRAR GİRME :**

**MADDE 13-** Ortaklıktan çıkmış olan birlik, çıkma sebebi ortadan kalktıktan sonra tekrar Merkez Birliğine girebilir. Ortaklıktan çıkarılanlar iki yıl geçmedikçe ve 5. maddede belirtilen şartları taşımamaları halinde yeniden ortaklığa alınmazlar. İki defa ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortak birlikler bir daha Merkez Birliğine alınmazlar.

## **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ORTAKLIK HAK ve ÖDEVLERİ**

### **ORTAKLIK PAYLARI :**

**MADDE 14-** Bir ortaklık payının 1.000.000.- liradır. Merkez Birliğine giren her ortak Birliğin en az pay olan 1000 ortaklık payını alması şarttır. Önceden yükümlenilen miktar tamamen ödenmedikçe yeniden pay artırımını yapılamaz.

### **PAYLARIN ÖDENME ŞEKLİ:**

**MADDE 15-** Ortak birliklerin yüklendikleri nakdi payların 1/4' ü peşin ödenir. Bakiye pay borcunun ödenme şekli ile müddetini genel kurul tayin eder. Ancak, bu müddet ortaklığa kabul tarihinden itibaren iki yılı geçemez.

### **ORTAKLIK SENEDİ :**

**MADDE 16-** Her ortağın ortaklık haklarının, ada yazılı ortaklık senedi ile temsil olunması şarttır. Bu senede merkez birliğinin ve birliğin unvanı, merkezi, merkez birliğine girdiği tarih yazılır. Bu senet ortak birlik ile merkez birliğini temsile yetkili olan kimseler tarafından imzalanır. Ortak birliğin yatırdığı ve çektiği paralar tarih sırasıyla kaydedilir. Bu paralar ortak birliğin ödediği paralara ait ise belge Merkez Birliği yetkililerince imzalanır.

### **SERMAYE :**

**MADDE 17-** Merkez Birliğinin sermayesi değişir olup, ortak birliklerin taahhüt ettikleri paylar toplamından ibarettir. Merkez Birliğinin sermayesinin en az haddi 7.000.000.000. liradır. Sermayenin 1/4' ünün kuruluşta tamamen ödenmesi şarttır.

Ayn nevinden sermaye konulması halinde 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 20. 21 ve 22. maddeleri uygulanır.

### **BORÇ PARA ALMA:**

**MADDE 18-** Merkez Birliği, amaçlarını gerçekleştirmek için ilgili kuruluşlardan ve ortak birliklerden borç para alabilir. Resmi ve özel teşekküllerden bağış ve yardım kabul edilebilir.

### **BİLGİ EDİNMEK HAKKI :**

**MADDE 19-** Yönetim kurulunun, gelir-gider farklarının dağıtım şekli hakkındaki tekliflerini ihtiva eden yıllık çalışma raporu ile bilanço ve denetçilerin 64. madde hükümlerine uygun olarak düzenleyecekleri rapor genel kurulun yıllık toplantısından en az 15 gün öncesinden başlayarak bir yıl süre ile Merkez Birliğinde ortakların incelemesine hazır tutulur. Talep eden ortaklara bilanço ve gelir-gider farkı hesaplarının birer suretinin verilmesi gerekir. Ortakların bilgi edinmek hakkı Merkez Birliği organlarından birinin kararı ile yok edilemez veya sınırlandırılmaz.

### **SORUMLULUK :**

**MADDE 20-** Merkez Birliği, borçlarından dolayı alacaklarına karşı, mal varlığı ve ortaklarının sermaye yüklenmesinin 10 katına kadar sorumludur. Ortak birliklerin Merkez Birliğine karşı sorumluluğu yüklendikleri sermaye miktarının 10 katı ve ek ödemeler ile sınırlıdır. Bu miktardan fazla olan borçlanmalardan dolayı oluşan mali yükümlülükler Merkez Birliği yönetim kuruluna aittir.

### **EK ÖDEME YÜKÜMLÜLÜKLERİ:**

**MADDE 21-** Genel kurulca bilanço açıklarını kapatmada kullanılmak üzere ortak birliklerden ek ödemeler istenebilir. Bu miktar bilanço açığının ortak birlik sayısına bölünmesiyle bulunur.

### **İFLAS HALİNDE YÜKÜMLÜLÜK :**

**MADDE 22-** Merkez Birliğinin iflası halinde, iflas idaresi ortak birliklerin her birinden payına düşen borcun ödenmesini ister. Tahsil edilemeyen meblağlar diğer ortaklar arasında bölüşülür. Bu tahsil edilemeyen borçlar ortak birliklerin sermayesinin 5 katını geçemez.

Akif bakiyesi pay cetvellerinin kesin olarak tespiti üzerine geri verilir. Ortak birliklerin birbirine rücu hakları saklıdır. Ortak birliklerin geçici olarak tespit olunan borçlarıyla pay cetveli aleyhine İcra ve İflas kanunu hükümlerine göre itiraz hakları vardır.

## **MERKEZ BİRLİĞİNE YENİ GİREN ORTAKLARIN SORUMLULUĞU :**

**MADDE 23-** Merkez Birliğinin mali durumunu bilerek merkez birliğine yeni ortak olan birlik, girişinden önce doğmuş olan Merkez Birliği Borçlarından diğer ortaklar gibi sorumlu olur. Buna aykırı mukavele hükümleri ile ortaklar arasındaki anlaşmalar üçüncü şahıslar için hüküm ifade etmez.

## **SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ:**

**MADDE 24-** Merkez Birliğinin ticari defterleri ve haberleşme ile ilgili hususların tetkiki, genel kurulun açık bir müsaadesi veya yönetim kurulunun kararı ile mümkündür. İncelenmesine müsaade edilen defter ve vesikalardan öğrenilecek sırlar hariç olmak üzere hiçbir ortak iş sırlarını öğrenmeye yetkili değildir. Her ortak ne surette olursa olsun öğrenmiş olduğu merkez birliğine ait iş sırlarını, sonradan ortaklık hakkını kaybetmiş olsa dahi daima gizli tutmak zorundadır. Bu mecburiyete uymayan ortak meydana gelecek zararlardan merkez birliğine karşı sorumlu olduğu gibi Merkez Birliğinin şikayeti üzerine herhangi bir zarar umulmasa dahi 1163 Sayılı Kanununun 25.maddesi gereğince cezai bakımdan sorumlu olurlar.

## **MERKEZ BİRLİĞİNİN DAĞILMASINDAN SONRA SORUMLULUK :**

**MADDE 25-** Merkez Birliğinin dağılması halinde, dağılmanın ticaret siciline tescilinden başlayarak bir yıl içinde Merkez Birliğinin iflasının açılmasına karar verildiği takdirde ortaklar ek ödemelerle birlikte sorumludurlar.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **MERKEZ BİRLİĞİNİN HESAPLARI GELİR-GİDER FARKLARININ DAĞITILMASI:**

**MADDE 26-** Merkez Birliğinin müspet gelir-gider farkı, ortak birliklerin ve kooperatiflerin ayırdıkları merkez birliğine yardım fonu ile gayri safi hasıladan her nevi masraflar, vergi, faiz ve amortisman karşılıkları çıktıktan sonra kalan kısımdır. Bu kısım aşağıdaki nispetler üzerinden bölünür.

- a)% 10 Yedek akçe,
- b)% 5 Fevkalade yedek akçe,
- c)% 5 Kefalet ve Kredi fonu,
- d)% 10 Yatırım ve geliştirme fonu,
- e)% 9 Eğitim, Tanıtma ve Sosyal hizmetler fonu
- f)% 1 Tarım ve Köyişleri Bakanlığı emrindeki Tanıtma ve Eğitim fonu,
- g)% 2 Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine ayrılır.Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine ortak olunmaması halinde, bu fon yatırım ve geliştirme fonuna eklenir.
- h)% 58 Risturn ( Ortak Birliklerin Merkez Birliği ile yaptıkları muamele oranında dağıtılmak üzere ) ayrılır.

Müspet gelir-gider farkından, yönetim kurulu başkan ve üyelerine pay ayrılmayacağı gibi, ortaklara sermaye üzerinden kazanç da verilemez. Ayrılan yedek akçeler, Merkez birliğinin çalışma anında veya dağılmasında ortaklara dağıtılamaz. Merkez Birliği münhasıran ortaklarıyla iş yapar.

Bir yıllık çalışma sonucu gelir-gider farkı menfi olduğu takdirde, açık yedek akçelerden ve bunların yeterli olmaması halinde ek ödemelerle veya ortak sermaye payları ile karşılanır. Menfi sonuçlar ortadan kaldırılmadıkça gelir-gider farkı dağıtımı yapılamaz.

### **TANITMA ve EĞİTİM FONU:**

**MADDE 27-** Tarım ve Köyişleri Bakanlığı emrindeki Tanıtma ve Eğitim Fonuna ayrılan % 1'ler T.C. Ziraat Bankası Merkez Şubesi 30447/282372 No' lu hesabına yatırılır.

### **YATIRIM ve GELİŞTİRME FONU:**

**MADDE 28-** Yatırım ve geliştirme fonu; üretim, değerlendirme ve pazarlama konularında yapılacak yatırımlarda kullanılır. Bu fona ortak birliklerde iştirak edebilirler.

### **EĞİTİM VE SOSYAL HİZMETLER FONU:**

**MADDE 29-** Eğitim ve Sosyal hizmetler fonu, 26. maddede belirtilen oranda müsbet gelir-gider farkından ayrılacak orandan meydana gelir.

**MADDE 30-** Eğitim ve Sosyal hizmetler fonu, ortakların eğitim, sosyal ve kültürel ihtiyaçları ile Merkez Birliği memur işçileri için ölüm, sigorta veya yardımlaşma maksadıyla kullanılır.

### **KEFALET VE KREDİ FONU :**

**MADDE 31-** Kefalet ve kredi fonu merkez birliği kanalıyla ortaklarına temin edilecek ayni ve nakdi kredilerin rizikolarını karşılamak maksadıyla tesis edilir.

Kefalet ve kredi fonu aşağıdaki kaynaklardan meydana gelir:

- a) Kamu, gerçek ve tüzel kişilerin yapmış olduğu yardım ve bağışlar,
- b) Merkez Birliğin müsbet gelir-gider farkından ayracağı % 5 kefalet ve kredi fonu payı,
- c) Yurtiçi ve yurtdışı kooperatif ve üst birlikleri ile diğer kurumlarca yapılacak yardım ve bağışlar.

Merkez Birliğinin ortak birlikler için vereceği kefalet miktarı, ortak birliklerin Merkez Birliğine ödemiş olduğu ayni ve nakdi sermaye toplamının 20 katını geçemez. Bu miktar ortak birliklerinin genel durumlarına uygun olarak merkez birliği genel kurulunca kararlaştırılır ve bir program dahilinde yönetim kurulunca uygulanır.

Merkez Birliğinin vermiş olduğu kefaletlerden dolayı bir zarar doğmuş ise bu zararın ilgili birliğin kaynaklarından karşılanmasına çalışılır. Buna rağmen açık kapatılamaz ise sonradan birliklerden tahsil edilmek şartı ile kefalet fonu vasıtasıyla kapatma yoluna gidilir.

### **YEDEK AKÇELERİN KULLANILMASI :**

**MADDE 32-** Yedek akçeler ortaklara dağıtılmayıp, bilanço neticesinde ortaya çıkacak menfi gelir gider farkının kapatılmasında kullanılır.

### **YEDEK AKÇELERİN DAĞITILMA DURUMU :**

**MADDE 33-** Merkez Birliğinin dağılmasına karar verildiği takdirde yedek akçelerin, merkez birliğinin zararlarının karşılanmasında kullanılan miktardan artan kısmı Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Yardım Fonuna aktarılır.

## **BEŞİNCİ BÖLÜM MERKEZ BİRLİĞİNİN ORGANLARI**

### **ORGANLAR:**

**MADDE 34-** Birliğin organları şunlardır:

- a) Genel kurul,
- b) Yönetim kurulu,
- c) Denetçiler.

## **GENEL KURUL :**

**MADDE 35-** Genel kurul, ortak birliklerin temsilcilerinden teşekkül eden en yetkili karar organıdır.

Merkez Birliğine, genel kurul toplantı tarihinden en az üç ay evvel giren birlikler genel kurul'a temsilci gönderebilirler. Ortak birlikler, genel kurullarında görev süresi en az bir en fazla dört yıl için temsilci seçerler. Merkez Birliği temsilciliğine seçileceklerin ortak birliklerin yönetim kurulu üyelerinde aranacak niteliklere haiz olması şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin de temsilci seçilmesi mümkündür.

Merkez birliği genel kuruluna

- a)Ortak sayısı 10 ve daha az olan Birlikleri 1 temsilci,
- b)Ortak sayısı 25 ve daha az olan birlikler 2 temsilci,
- c)Ortak sayısı 50 ve daha az olan birlikler 3 temsilci,
- d)Ortak sayısı 50 den fazla olan birlikler 4 temsilci ile katılırlar.

Merkez Birliği genel kurulunda her birlik temsilcisinin bir oy hakkı vardır.

## **GENEL KURULUN DEVREDİLEMİYEN YETKİLERİ:**

**MADDE 36-** Genel kurul bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır. Genel kurul yetkilerinden aşağıda gösterilenleri devir ve terk edemez.

- a) Anasözleşmeyi değiştirmek,
- b) Yönetim kurulu üyeleri, denetçiler ve gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek,
- c) İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir-gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak.
- d) Yönetim kurulu ile denetçileri ve gerektiğinde tasfiye memurlarını ibra etmek veya azletmek,
- e) Kanun veya anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek,
- f) Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayri menkulün niteliğini, yerine ve azami fiyatını, satılacak gayri menkulün asgari fiyatını belirlemek,
- g) İmalat ve inşaat işlerinin yaptırılma usulünü belirlemek,
- h) Yönetim kurulu üyelerine ve denetçilere verilecek ücret, huzur hakkı ve yollukları belirlemek, yönetim kurulunca teklif edilen kooperatif personel kadrolarını, ücretlerini ve yolluklarını tespit etmek.
- İ) Yeniden değerlendirme yapılıp yapılmayacağına karar vermek.
- j) Kiralama işlerinde takip ekilecek usul ve esasları belirlemek.

## **GENEL KURULUN GÖREVLERİ :**

**MADDE 37-** Genel kurulun görevleri şunlardır:

- a) Bilanço, gelir-gider farkı hesapları ve yıllık çalışma raporları hakkında karar almak ve bu konuda yönetim kuruluna tam yetki vermek.
- b) Yönetim kurulu ve denetçiler ile gereğinde tasfiye kurulu ve ortak birlik temsilcileri tarafından yapılan teklifleri incelemek ve yerine getirilmesi uygun görülenlerin iş programına alınmasına ve uygulanmasına karar vermek,
- c) Yönetim kurulu üyelerini ve denetçileri, gerektiğinde hesap tetkik komisyonu ve tasfiye kurulunu seçmek, hizmetini tamamlayan kurulları ibra etmek veya etmemek,
- d) Merkez Birliği anasözleşmesinde yapılacak değişiklikleri kararlaştırmak,
- e) Gerektiği takdirde, yönetim kurulu ve denetçiler ile tasfiye kurulu üyelerinin işlerine son vermek.



- f) 100. maddede belirtilenler arasındaki uyuşmazlıkları çözümlmek üzere hakem kurulunu seçmek.
- g) Merkez Birliğinin dağılması, sürenin uzatılması hakkında karar vermek.
- h) Amacı ile ilgili kuruluşlara iştirake karar vermek ve katılma paylarını belli etmek,
- ı) Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulun niteliğini, yerini ve azami fiyatını satılacak gayrimenkulun asgari fiyatını belirlemek,
- j) Ortak birliklerin her türlü ihtiyaçları ile ilgili araç, gereç ve demirbaşlar ile, üretim maddelerinin temini hususunda karar almak ve bu hususlarda yönetim kuruluna yetki vermek,
- k) Ortak birliklerin merkez birliği aracılığı ile sağlanan kredilerin ödenme şekli ve miktarını tespit etmek, bu hususta yönetim kuruluna görev vermek,
- l) İmalat ve inşaat işlerinin yaptırılma usul ve esaslarını belirlemek,
- m) Yönetim kurulunun hazırlamış olduğu iş programı ve yeni bütçeyi onaylamak,
- n) Şubeler, alım ve satım merkezleri açmak için yönetim kuruluna yetki vermek,
- o) Ortak olduğu takdirde, yatırım ve geliştirme fonunun kısmen veya tamamen Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine devri konusunda karar vermek,
- p) Yönetim kurulu tarafından yapılan ortaklıktan çıkarılma teklifleri hakkında karar vermek,
- r) Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine ortak olunmasına ve ortaklıktan çıkılmasına karar vermek ve temsilci seçmek,
- s) Taşınmaz ve taşınır mallar, ayn' lar edinmek, yaptırmak veya gerektiğinde satmak, işletmeleri devralmak, merkez birliğinin yatırımları için gerekli tesislerin yapılmasına yetki vermek,
- t) Yönetim kurulu üyelerine ve denetçilere verilecek aylık ücret, huzur hakkı ile yollukları belirlemek, ayrıca personel kadro ve ücretleriyle yolluklarını tespit etmek,
- u) Kamu kuruluşları ve bankalardan temin edilecek kredi ve yardımlar ile gerçekleştirilecek yardımların yapılması ve bu konuda ortaklarla birlikte müteselsilen borçlanmaya karar vermek,
- v) Terkini yapılacak canlı ve cansız demirbaşların terkinini hususunda karar alıp bu konuda yönetim kuruluna yetki vermek,

#### **GENEL KURUL TOPLANTILARI :**

**MADDE 38-** Genel kurul aşağıdaki şekilde toplanır.

- 1- Kuruluş genel kurulu,
- 2-Olağan genel kurul,
- 3-Olağanüstü genel kurul,

#### **KURULUŞ GENEL KURUL TOPLANTISI :**

**MADDE 39-** Kuruluş genel kurulu, Merkez Birliğinin tescil ve ilanını müteakip bir ay içinde geçici yönetim kurulunun daveti üzerine yapılır.

Toplantı tarihine kadar kaydedilmiş bütün ortaklar toplantıya katılma hakkına sahiptir.

#### **OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI:**

**MADDE 40-** Yönetim kurulunun daveti ile her yıl hesap devresinin sona erdiği günü izleyen günden itibaren en geç altı ay içinde yapılır.

#### **OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI:**

**MADDE 41-** Genel kurul olağanüstü olarak, yönetim kurulu, denetçiler, ortağı olduğu üst birlik ve tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılabilir.

Ancak, genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanamadığı takdirde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.

Dört ortak birlikten az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Toplantı talebinin haklı bir gerekçeye dayanması gerekir.

Yönetim kurulu bu isteği 10 gün içinde yerine getirmediği takdirde toplantı talebinin haklı bir gerekçeye dayandığının Banklıkça tespiti halinde istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından genel kurul toplantıya çağrılabilir.

Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilir.

### **ÇAĞRI ŞEKLİ VE GÜNDEM:**

**MADDE 42-** Olağan ve olağanüstü toplantılara çağrı; taahhütlü mektupla, ayrıca gerektiğinde gazete ile gazete olmayan yerlerde mahalli örf ve adete göre ilan yoluyla yapılır. Çağrının sadece yazılı olarak imza karşılığıyla yapılması da mümkündür.

Çağrının, toplantı gününden en az 15 gün önce ve en çok 30 gün içinde yapılması, toplantının gün ve saati ile yerinin ve gündem maddelerinin bildirilmesi zorunludur.

Çağrıda, birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak olan sonraki toplantının tarihi, saati ve yeri açıklanarak yeni bir bildirimde gerek kalmaksızın bir defada ortaklara duyuru yapılabilir. Toplantılar arasında en az 15 en çok 30 gün süre bulunması gerekir.

Anasözleşmenin değiştirilmesi söz konusu ise yapılacak ilanda değiştirilecek madde numaralarının yazılması ile yetinilir.

Genel kurul tarihi ile yeri ve gündemi, toplantıdan en az 15 gün önce Tarım ve Köyişleri Bakanlığına ve Mülki İdare Amirliğine yazılı olarak bildirilir. Bu bildirimde, Bakanlıkça tespit edilen miktardaki temsilci ücretinin ilgili Maliye veznesine yatırıldığını gösteren belge eklenerek toplantıda temsilci bulundurulması talep edilir.

Dört ortak birlikten az olmamak üzere, ortak birliklerin en az 1/10 u tarafından genel kurul toplantısından en az yirmi gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur.

Toplantı için bakanlık temsilcisinin atanması Tarım ve Köyişleri Bakanlığında yazılı olarak istenir. Bakanlık temsilcisi toplantıya gelmez ise mahalli idare amirine durum bildirilir. Temsilci yine gelmez ise bir saat sonra toplantıya başlanır. Bu durum bir tutanakla tespit edilir.

Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak merkez birliğine kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelenmesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağrılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.

### **TOPLANTIYA BAŞLAMA:**

**MADDE 43-** Yoklamayı müteakip toplantı, yönetim kurulu başkanı tarafından açılır.

Yönetim kurulu başkanının toplantıda bulunmaması durumunda yönetim kurulu üyeleri veya denetçilerden biri veya olmadıkları zaman genel kurulca gösterilecek bir temsilci toplantıyı açar. Genel kurulun yapılabilmesi için, oy verme yetkisine haiz ortak birliklerinin en az yarısından bir fazlasının temsil edilmiş olması şarttır.

Toplantıda çoğunluğun bulunduğu anlaşılınca başkanlık divanı seçimine geçilir. Toplantıya katılan Birlik temsilcilerinin çoğunluğu ile temsilciler ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinden genel kurula katılanlar arasından toplantıyı yönetecek bir başkan ile kararlaştıracak sayıda katip, yeteri kadar oy ayırmacısı seçilerek başkanlık divanı teşkil edilir ve gündemin görüşülmesine geçilir. Başkanlık divanına, merkez birliği başkanı, yönetim kurul üyeleri, denetçilerden ve merkez birliği personelinden herhangi biri seçilemez.

Toplantının açılıp gündem maddelerinin görüşülmesine başlandıktan sonra herhangi bir sebeple toplantının devamına imkan görülmemesi ve divanın çekilmesi halinde, müteakip gündem maddelerini görüşmek üzere ibraya ait madde görüşülmemişse yönetim kurulu, görüşülmüşse

Bakanlık veya yetkili mahkemece atanacak yönetici kurul ( Kayyum) tarafından yapılacak çağrı üzerine genel kurul yeniden toplanır.

Birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde, ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak ikinci toplantının yapılabilmesi için asgari üç birliği temsil edecek şekilde temsilcinin katılımı şarttır, şayet bu toplantıda merkez birliğini mali sorumluluk altına sokacak veya merkez birliğinin dağılmasına dair gündem maddelerinin görüşülmesi söz konusu ise bu takdirde toplantıda tüm ortakların asgari 2/3 katılımı zorunludur.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı temsilcisi, toplantının kanun, anasözleşme ve gündemde belirtildiği şekilde yürütülmesini denetleme ve temin ile görevlidir. Bakanlık temsilcisi bütün genel kurul belgelerini imzalamakla yükümlüdür.

#### **HAZIR BULUNANLAR LİSTESİ:**

**MADDE 44-** Genel kurul toplantısına katılan ortak birlik temsilcilerini gösteren ‘‘Hazır bulunanlar listesi’’ düzenlenir. Bu listeye ortak birliklerin ortaklığa kabul tarihleri, merkez birliğindeki taahhüt ve ödenmiş sermaye miktarları, oy yetkisine haiz temsilcilerin adı, soyadı ve imza haneleri yazılır. Ayrıca temsilcisi olduğu birliği, merkez birliği genel kurulunda temsil edip oy kullanmaya yetkisi olan temsilcinin kimliği belirlenir. Liste toplantıya katılan temsilcilere toplantı başlamadan önce imzalatılır. Ayrıca, listenin bakanlık temsilcisi ve genel kurul başkanı tarafından imzalanması gereklidir.

#### **KARAR NİSABI:**

**MADDE 45-** Genel kurulun toplanabilmesi ve görüşme yapılabilmesi için, toplantı tarihindeki ortaklardan genel kurula katılma hakkına sahip birliklerin en az yarısından fazlasının toplantıda hazır bulunmaları gereklidir. Vekaleten oy kullanılmaz. Kararlar hazır bulunan ortak birliklerin temsilcilerinin çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde tekrar oylama yapılır. Ancak Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girme veya ayrılma, anasözleşme değişikliği, dağılma, birleşme ve ayrılma hakkındaki kararlarda hazirun listesini imzalayan ortakların 2/3 nisabı aranır. Ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümlükleri hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların 3/4’ ünün rızası gereklidir. Anasözleşmenin 17.. 20 ve 21. maddelerindeki değişiklikler için de aynı oran aranır. Genel kurulda verilen kararlar hazır bulunmayan veya olumlu oy kullanmayan bütün ortaklar için de geçerlidir.

Ancak, kamu kuruluşlarından kredi alındığı takdirde kredi miktarının arttırılmasından yararlanmak üzere alınacak kararlar çoğunlukla verilir.

#### **BÜTÜN ORTAK BİRLİKLERİN HAZIR BULUNMASI:**

**MADDE 46-** Merkez Birliğinin bütün ortakları toplantıda hazır bulunduğu sürece ve bir itiraz olmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair diğer hükümler saklı kalmak şartı ile toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabilir. Bu gibi kararların, ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gereklidir.

#### **OYA KATILAMAYACAKLAR:**

**MADDE 47-** Merkez Birliğinin işlerinin yürütülmesinde yönetim kurulunca görevlendirilenler yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar. Bu hükümler denetçiler hakkında uygulanmaz.

## **YÖNETİM KURULU VE DENETÇİLERİN SEÇİMİ:**

**MADDE 48-** Gizli oy, açık tasnifle yapılan yönetim kurulu ve denetçiler seçimlerinde merkez birliğinin mühürlü seçim kağıtları kullanılır. Bunlar ‘‘ hazır bulunanlar listesi’’ ni imza eden temsilcilere verilir. Gizli oylamada, kooperatif mührü ile mühürlenmiş boş oy pusulalarının kullanılması esastır. Ancak, genel kurulca karar alınmak kaydıyla ayrıca basılı oy pusulası da kullanılabilir. Genel kurulun yalnızca basılı oy pusulası kullanılması yolunda alacağı karar geçersizdir. Genel kurulda merkez birliği mührü ile mühürlenmiş boş oy pusulaları ve basılı oy pusulalarından başkaca bir pusula seçim için kullanılmaz. Matbaada basılmış veya yazı makinesi ile yazılmış ya da çoğaltılmış oy pusulaları basılı oy pusulası sayılır.

Seçimlerde oy pusulalarına yönetim kurulu, denetim kurulu ve Türkiye Milli Kooperatifler birliği temsilcisi kadar asil ve aynı sayıda yedek üye adayı ayrı ayrı bölümler halinde yazılır. Oy pusulalarına organlar ve Merkez Birliği temsilcileri için seçilecek üye sayısından fazla isim yazılır ise fazla isim yazılı bölüm iptal olunur. Oy pusulalarındaki isimlerin üzeri çizilerek yerlerine yenilerinin yazılması mümkündür.

Seçimlerde en çok oy alanlar seçilmiş sayılır. Oyların eşitliği halinde Divan Başkanının uygun göreceği şekilde kura çekimi yapılır. Seçilmiş olan yedeklerin sıralaması oy sayısına göre yapılır. Oylarda eşitlik halinde listedeki sıralama esas alınır.

Basılı oy pusulaları için de aynı şartlara uyulur. Ortaklar oylarını tasnif heyetinin önünde Seçim sandığına atarlar. Tasnife başlanıldığında oy sayıları temsilci sayısı ile kontrol edilir. Fazla çıktığı zaman oy pusulaları açılmadan fazlalıklar iptal edilir.

Yönetim kurulu üyeleri, denetçiler ve üst birlik temsilcisi seçiminde bir tek oy sandığı kullanılır. Sandık açılıp oy ayrımı bittikten sonra sonuçlar tutanağa yazılır.

## **GENEL KURUL TOPLANTISINA AİT BELGELERİN RESMİ MAKAMLARA GÖNDERİLMESİ :**

**MADDE 49-** Genel kurul görüşmeleri tutanağa bağlanır. Bakanlık temsilcisi, toplantı başkanı ve katipler tarafından imzalan bu tutanakta ayrıca, toplantıya katılan birlik ve temsilci sayıları gösterilir. Yeni seçilip göreve başlayan yönetim kurulu tarafından en geç toplantı gününden itibaren 15 gün içinde gündem, toplantı çağrısı, ilan, ilan tutanağı yönetim kurulu ve denetçiler raporu bilanço, gelir-gider cetveli, bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmış genel kurul toplantısında hazır bulunanlar listesi ile genel kurul toplantı tutanağının, Bakanlık Tanıtma ve Eğitim Fonuna yatırılan %1’ lere ait dekont ve bakanlık temsilcisi raporunun her birinden birer örnek olmak üzere hazırlanan belgeler Tarım ve Köyişleri Bakanlığına gönderilmek üzere Bakanlık mahalli teşkilatına verilir. Bu evrakların birer örnekleri aynı zamanda varsa merkez birliğinin bağlı bulunduğu üst birliğe de gönderilir.

## **KARARLARIN BOZULMASI VE ŞARTLARI:**

**MADDE 50-** Kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile aşağıda belirtilen kimseler genel kurul kararları aleyhine, toplantıyı takip eden günden başlamak üzere bir ay içinde, Merkez Birliğinin yönetim merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler.

1- Toplantıda hazır bulunupta kararlara katılmayarak karşı görüşlerini tutanağa geçirten, oyunu kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen, toplantı çağrısının usulüne uygun yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulduklarını iddia eden ortak birlik yetkili temsilcileri,

2- Yönetim kurulu,

3- Kararların yerine getirilmesi yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını gerektirdiğinde bunların her biri,

Ayrıca, bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, yönetim kurulu tarafından usulen ilan olunur.

Genel kurulda alınan bir kararın mahkeme tarafından bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder.

### **YÖNETİM KURULU:**

**MADDE 51-** Yönetim kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde merkez birliğinin faaliyetlerini yöneten, merkez birliğinin kanuni temsilcisi olan icra organıdır.

### **ÜYE SAYISI VE ÜYELİK ŞARTLARI:**

**MADDE 52-** Yönetim kurulu üyeleri ve yedekler genel kurul toplantısında gizli oyla yetkili temsilciler arasında 5 asıl ve 5 yedek olmak üzere üç yıla kadar seçilebilirler. Bu genel kurulda belirlenir.

Herhangi bir sebeple yetkili temsilcilerin kendi birliklerindeki temsilciliklerinin sona ermesi halinde yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer, yerine yedek üyelerden sırasıyla göreve çağrılır.

Bu genel kurulda ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri gündemde seçim maddesi var ise tekrar yönetim ve denetim kurulu üyeliklerine seçilemezler. Şayet gündemde seçim maddesi yok ise seçim gündeme alınır.

Yönetim kurulundan ayrılan üyelerin tekrar seçilme hakkı vardır.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilebilmek için; ( Yetkili temsilcilerde )

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) Türk Ceza Kanunundaki zimmeti ihtilası, irtikap, rüşvet, görevi suistimal sahtekarlık, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflas, emniyeti suistimal ve Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan veya 1163 Sayılı Kanuna göre mahkum olmamak,
- c) Birbirleriyle üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil ) akraba olmamak,
- d) Aralarında herhangi bir iş ortaklığı bulunmamak,
- e) Hacir altında bulunmamak,
- f) 18 yaşından küçük olmamak,
- g) En az ilköğretim veya İlkokul mezunu olmak şartları aranır.

Ancak, aynı birlikten birden fazla temsilci Yönetim Kurulu asil veya yedek üyeliğine seçilemez.

Üyelik şartları denetçiler tarafından araştırılır. Bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevlerine yönetim kurulunca son verilir.

Haklarında yukarıdaki suçlarla ilgili olarak kamu davası açılmış olanların görevleri ilk genel kurul toplantısına kadar devam etmekte beraber, yönetim kurulunca bu durumdaki üyelerin genel kurulca azli veya göreve devamı hakkında karar alınmak üzere yapılacak ilk genel kurul gündemine madde konulur.

Herhangi bir sebeple, yönetim kurulu toplantı nisabını kaybederse boşalan yönetim kurulu üyeliklerine denetim kurulu üyeleri tarafından gecikilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağrılır.

Yönetim kurulu üyelerinden biri veya bir kaç merkez birliğini temsil yetkisine sahip murahhas üye seçilebilir. Murahhas üyelerin seçilmesi, değiştirilmesi Ticaret Siciline tescil ettirilir.

Yönetim kurulu en az dört üyenin katılımı ile toplanır ve kararları çoğunlukla alır.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilenler, denetçiliğe, hakem kurallarına hesap tetkik komisyonuna seçilemezler. Yönetim kuruluna seçilenler ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak merkez birliği konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.

### **YÖNETİM KURULUNUN İŞ BÖLÜMÜ VE ÇALIŞMA ŞEKLİ:**

**MEDDE 53-** İş bölümü; genel kurulca yapılan seçimi müteakip yönetim kurulu üyeleri arasında gizli oyla yapılır. Aralarından bir başkan, bir başkan yardımcısı, muhasip üye seçilir. Diğerleri üye sıfatını alırlar. Aynı toplantıda, yönetim kurulunun yapacağı mutad toplantı tarihlerini ve yerini belirler. Bu toplantı da ayrıca, lüzumu halinde yapılması zorunlu olan mutad dışı toplantılara çağrının nasıl ve kimler tarafından yapılacağına dair karar alınır. Yönetim kurulu üyelerinden biri veya birkaçı merkez birliğini temsile yetkili kılınarak, ticaret siciline tescil ettirilir. Murahhas üyelerin seçilmesi halinde bunların seçilmesi ve değiştirilmesi de ticaret siciline tescil ettirilir.

Yönetim kurulu toplantılarında üyeler, vekalet veya temsil yoluyla oy veremezler. Yönetim kurulu ayda en az bir defa toplanır. Mazeretsiz olarak birbirini ardına üç defa toplantıya gelmeyen üye istifa etmiş sayılır.

Yönetim kurulu kararları, sahifeleri noterce tasdik edilmiş ‘‘ bir karar defteri’’ ne sıra numarası ve tarihi ile kayıt olunup imzalanır. Alınan karara karşı görüşte olanlar veya çekimser kalanlar muhalefet veya çekimserlik sebeplerini kararın altına yazarak imzalamak zorundadırlar. Bunu yapanlar kararın uygulanması sırasında doğacak zararlardan dolayı diğer üyelerle birlikte sorumlu olmazlar. Kararların muteberliği yazılıp imza edilmiş olmasına bağlıdır.

Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

Yönetim kurulu üyeleri ve merkez birliğini temsile yetkili şahıslar genel kurulun devredemeyeceği yetkilerini kullanamazlar.

Yönetim kurulu üyeleri her zaman üyelikten ayrılabilirler. Ancak, çekilen üyenin iş gördüğü zamana ait sorumluluğu zararın ve sorumluluklarının öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zararı doğuran fiilin vukuu tarihinden itibaren ilgililer aleyhinde tazminat davası açmak hakkı beş yıl geçmekle zaman aşımına uğrar.

Yönetim kurulu üyeleri topluca istifa ettikleri veyahut mevcut yedekleri istifa eden üyelerin yerini dolduramadığı takdirde merkez birliği denetçilerince, olmadığı takdirde Bakanlıkça olağanüstü genel kurul toplantısına çağrılarak yeniden yönetim kurulu üyelerini seçer. Yeni seçilen üyeler göreve başlayınca kadar eskileri göreve devam eder. Yönetim kurulundan bir üye istifa edip de yerine geçecek yedek üye yoksa yönetim kurulu birlik temsilcileri arasından birisini yönetim kurulu üyeliğine seçerek yeni üyeyi toplanacak ilk genel kurul’ un onayına sunar.

Görevi son bulan eski yönetim kurulu, yeni yönetim kuruluna seçim gününden başlayarak bir hafta içinde görevini devretmek zorundadır. Eski yönetim kurulu görevi devretmemiş ise devredene kadar genel kurulca karara bağlanmış ödemeler ile önceden plana bağlanmış ödemeler., vergi, resim ve harç ödemeleriyle görevleri sınırlı olup başka iş ve işlem yapamazlar.

### **YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ :**

**MADDE 54-** Yönetim Kurulu’ nun görevleri şunlardır:

- a) Merkez Birliği işlerini ortak birlikler ve kooperatifler mafaatine en uygun şekilde yürütmek,
- b) Defter ve kayıtların mevzuat dairesinde, doğru olarak tutulmasını sağlamak ve Mal Beyanında bulunmak,
- c) Merkez Birliğinin parası, menkul ve gayrimenkul bütün varlıklarını gereği gibi kullanmak, işletmek ve korumak,

- d) Gerektiğinde imkanlarla orantılı olarak alım ve satım merkezleri açılmasını genel kurula teklif etmek,
- e) Ortak birliklere, durumlarına ve genel kuruldan alınacak kararlara göre bilanço yılı içinde tahsil edilmek üzere avans vermek,
- f) Genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya çağırarak,
- g) Genel Müdür, Müdür, memur, müstahdem ve işçi atamak,
- h) Genel kurul tarafından verilen kararları yerine getirmek, kanunlara aykırı olarak alınan genel kurul kararları aleyhine iptal davası açmak,
- ı) Lüzumlu defterlerin tutulmasını sağlamak, genel kurul toplantısından 35 gün önce faaliyet raporu, bilanço, gelir-gider cetvelini ve bütçe teklifini denetçilere vermek ve genel kurul toplantısından 15 gün önce de ortakların incelemesine sunmak,
- j) Genel kurulca uygulanmasına karar verilen Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca desteklenecek yatırım projelerini hazırlatarak Bakanlığın onayından geçirmek,
- k) Merkez Birliğinin aczi halinde genel kurulu toplantıya davetle gerekli mercileri keyfiyetten haberdar etmek,
- l) Kanun ve anasözleşmedeki vecibelerini yerine getirmeyen ortak birlikler hakkında karar alarak durumu genel kurulun onayına sunmak,
- m) Görevlendireceği denetçiler vasıtasıyla ortak birlikleri denetletirmek,
- n) Merkez Birliğini temsile yetkili şahıslar ile denetçilerin seçim ve azillerini Ticaret Sicili'ne tescil ve ilan ettirmek,
- o) Kamu kuruluşları, banka ve diğer kuruluşlardan kredi almak,
- p) Eski yönetim kurulu üyeleriyle merkez birliği memurlarının tespit edilen yolsuzluklarını ilgili mercilere bildirmek,
- r) Merkez Birliğinin amacına uygun gayrimenkul alımlarında, tapu devri veya tapuya şerh verdirilerek bir satış vaadi sözleşmesi yapmak,
- s) Tanıtma ve ortak kaydetmek amacıyla yapılacak ilan, reklam ve açıklamaları eksik ve gerçeğe aykırı olmayacak şekilde yapmak, bunların yanıltıcı bilgi ve unsurlar taşımamasını sağlamak,
- t) Merkez Birliğine ait mal, para ve para hükmündeki kağıtları ve gizlide olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kooperatif kontrolörlerine ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, saymasına ve incelemesine yardımda bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmak,
- u) Ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenleri anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak,
- v) Ortakları 9. maddede belirtilen haller dışındaki sebeplerle ortaklıktan çıkarmamak,
- y) Denetim amacıyla denetçilerin 62. madde doğrultusunda talebi halinde merkez birliğine ait her türlü defter ve belgeleri vermek,
- z) Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca, yaptırılacak denetim neticesi verilecek talimatlara uymak,

#### **YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUKLARI :**

**MADDE 55-** Yönetim kurulu üyeleri merkez birliğine ortaklara ve merkez birliği alacaklarına karşı müteselsilen sorumludurlar. Müteselsil mesuliyeti mucip muamelelerden bir kusuru olmadığını ispat eden özellikle bu muamelelere mualif rey vermiş olan keyfiyeti muzakere tutanağına yazdırmakla beraber denetçilere yazılı olarak bildiren veya mazeretine binaen o muamelenin müzakeresinde hazır bulunmayan üye müteselsil mesuliyetten kurtulur. Görevlerini yapmadıkları anlaşılan yönetim kurulu üyelerini genel kurul her zaman azledebilir ve haklarında takibat kararı verebilir. Her ortağın sorumluluğu olan yöneticiler aleyhine münferiden dava açma hakkı mahfuzdur. Yönetim kurulu aleyhindeki davalar denetçilerce açılır. Yönetim kuruluna seçilenler kendisi veya başkası namına bizzat veya dolaylı olarak merkez birliği ile, merkez birliği

konusuna giren bir ticari muamele yapamaz. Yönetim kurulu üyelerinden her biri, genel kurulun kararı kendi şahsi mesuliyetini gerektirdiği ahvalde, karar aleyhine iptal davası açabilir. Yönetim kurulu üyeleri ve merkez birliği memurları kısıtları bulunsun veya bulunmasın kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Suç teşkil eden fiil ve hareketlerden, özellikle merkez birliğinin para ve malları, bilanço, tutanak, rapor, ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı ‘ ‘ Devlet Memurları ‘ ‘ gibi ceza görürler.

Yönetim kurulu, tescile tabi hususların sicil memurunun talebi üzerine yerine getirilmemesi, tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunması hallerinde cezai bakımdan sorunlu olur.

Kuruluş sırasında kurucu birlikler tarafından resmi mercilere verilen merkez birliği anasözleşmesi, nakdi sermayesinin kurucu ortaklardan birine verildiğine dair tutanak; ayn nevinden sermaye ve merkez birliğince devralınan işletmeye ait değer biçme raporu gibi vesikaların gerçeğe aykırı düzenlenmesinden merkez birliği kurucu ortakları sorumludur.

Yönetim veya temsile yetkili şahısların merkez birliğine ait görevlerini yürütmeleri esnasında meydana getirdikleri fiillerden doğan zararlardan merkez birliği sorumludur.

Yönetim kurulu, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ve bağlı olduğu üst kuruluşların denetim amacıyla görevlendireceği memurların isteyecekleri her türlü malumatı vermek ve onların işlerini kolaylaştırmak mecburiyetindedirler.

### **MERKEZ BİRLİĞİNİN ACZİ HALİNDE YAPILACAK İŞLER:**

**MADDE 56-** Merkez Birliğinin acz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise, yönetim kurulu, piyasadaki cari fiyatlar esas olmak üzere derhal bir ara bilançosu düzenler.

Son yılın bilançosu veya daha sonra yapılan bir tasfiye bilançosu veyahut yukarıda adı geçen ara bilançosu Merkez Birliği mevcudunun borçlarını karşılayamayacağı belirtiyorsa, yönetim kurulu Tarım ve Köyişleri Bakanlığına keyfiyeti bildirir ve genel kurul hemen olağanüstü toplantıya çağırır. Genel kurul mevcut sermaye ile yetinmeye Merkez Birliğinin dağılmasına veya mahkemeye müracaatla Merkez Birliğinin iflasını isteme kararlarından birisini verebilir.

Merkez Birliğinin son bilançosunda varlığının ( öz sermaye, yedek akçeler, gelir-gider farkı) yarısı Merkez Birliği borçlarını karşılamıyorsa durum yönetim kurulunca Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile ilgili mercilere ve mahkemeye bildirilerek genel kurul derhal toplantıya çağırılır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı veya Merkez Birliğinin üst kuruluşunun ( Türkiye Milli Kooperatifler Birliği) yapacağı denetim sonucu Merkez Birliğinin mali durumunun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde yönetim kurulu veya alacaklılardan birinin isteği üzerine iflasın açılması ertelenebilir. Bu takdirde yönetim kurulu, Merkez Birliğinin durumunu düzeltecek mali tedbirleri alır. Mevcutlar defterinin tutulması, yönetim memuru atanması gibi Merkez Birliği varlığının korunmasına ve devamına yarayan tedbirler ise mahkemece alınır.

### **DENETÇİLER :**

**MADDE 57-** Denetçiler genel kurul namına Merkez Birliğinin bütün işlem ve hesaplarını inceler.

### **SEÇİM:**

**MADDE 58-** Denetçiler temsilciler arasından üç yıla kadar 3 asil ve 3 yedek olmak üzere genel kurul tarafından seçilirler. Denetçilerden bir tanesi merkez birliği temsilcilerinden olmayabilir.

Bu genel kurulda ibra edilmeyen denetçiler gündemde seçim maddesi var ise tekrar yönetim ve denetim kurulu üyeliklerine seçilemezler. Şayet gündemde seçim maddesi yok ise yapılacak ilk genel kurul toplantısı gündemine seçim maddesi konması zorunludur.

Süreleri biten denetçiler tekrar seçilebilir. Denetçiler birbirleriyle ve yönetim kurulu üyeleriyle 3. dereceye kadar ( bu derece dahil ) akraba olamazlar ve merkez birliğinde idari görev alamazlar. Görevi biten yönetim kurulu üyeleri genel kurulca ibra edilmedikçe denetçiliğe seçilemezler.



Denetçilerin Türk vatandaşı olmaları ve Türk Ceza Kanununki zimmet ihtilas, irtikap, rüşvet, görevi suiistimal, sahtekarlık, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflas, emniyeti, suiistimal ve devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan veya 1163 sayılı kanuna göre mahkum olmamaları şarttır.

Görev kusurlarından veya suç teşkil eden fiillerinden dolayı yönetim kurulu ve denetçilikten uzaklaştırılanlar denetçiliğe seçilemezler.

#### **DENETÇİLERİN GÖREVLERİNE SON VERME:**

**MADDE 59-** Genel Kurul denetçilerin görevlerine her zaman son verebilir. Birlik temsilcileri arasından seçilen denetçiler görevlerine son verilmesinden dolayı tazminat isteyemezler.

#### **DENETÇİLERİN SORUMLULUĞU:**

**MADDE 60-** Denetçiler, Kanun ve anasözleşme ile kendilerine yükletilen görevleri hiç veya gereği gibi yapmamalarından doğan zararlardan dolayı kusursuz olduklarını ispat etmedikçe müteselsilen sorumludurlar.

#### **BİR ÜYELİĞİN AÇILMASI VE ÇEKİLME:**

**MADDE 61-** Denetçilerden birinin ölümü, çekilmesi ,bir engelden dolayı görevlerini yapamayacak halde bulunması, iflas veya hacir altına alınması gibi bir sebeple görevlerinin sona ermesi ve yüz kızartıcı bir suçtan dolayı, mahkumiyetinin kesinleşmesi halinde diğer denetçiler, genel kurulun ilk toplantısına kadar görev yapmak üzere yerine yedeklerden birini çağırırlar.

Denetçiler her zaman işten çekilebilir. Ancak toptan çekilme halinde genel kurul, yönetim kurulu tarafından derhal toplantıya çağırılır ve yeniden denetçiler ve yedeklerini seçer.

Açılan üyeliğe yedek üye getirilir. Ancak bir üyelik açık kalıp da yerine geçecek üye bulunmazsa genel kurul toplantıya çağırılmadan mevcut denetçiler tarafından bir asıl, bir de yedek üye seçilir. Bu durumda iki üyenin de ortak birlik temsilcilerinin dışından uzman elemanlardan gösterilmesi caizdir.

#### **İNCELEME YÜKÜMLÜĞÜ:**

**MADDE 62-** Denetçiler, işletme hesabıyla bilançonun defterlerle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını defterlerinin düzenli bir surette tutulup tutulmadığını ve işletmenin neticeleriyle mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapıp yapılmadığını incelemekle yükümlüdürler. Ortakları şahsen sorumlu veya ek ödeme ile hükümlü olan Merkez Birliğinde denetçiler, birlik temsilcisi listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar.

Yönetim Kurulu, bu maksatla denetçilere defterleri ve belgeleri verirler. Denetçilerin istekleri üzerine mühredat defteri ve bu defterin hangi esaslara öre düzenlendiği ve istenilen her konu hakkında bilgi verilir.

Ortaklar gerekli gördükleri hususlarda denetçilerin dikkatini çekmeye ve açıklama yapılmasını istemeye yetkilidirler.

#### **ÇALIŞMA DÜZENİ VE GÖREV:**

**MADDE 63-** Denetçiler, yılda en az dört defa toplanarak merkez birliğinin işlemlerini ve hesaplarını denetler, malları ve kasayı sayar ve görülen noksanlıkları, düzensizlikleri inceleyerek bunları birer rapora bağlar ve ‘‘Denetçiler Denetim Raporları ‘‘ dosyasında muhafaza ederler.

Denetçiler, yıllık genel kurul toplantısından 35 gün önce bilanço, yönetim kurulunun hazırladığı yıllık çalışma raporu ve bütçeyi inceleyerek gerekli gördüğü işlemleri, hesap ve mevcutları elden geçirir ve kanaatını açık olarak belirterek yıllık rapor meydana getirirler. Denetçiler raporda yönetim kurulunun çalışma düzenini ve başarı derecelerini belirtirler.

Denetçilerin görevleri, merkez birliğinin iş ve işlemlerini kontrol etmektir. Denetçiler şu görevleri yapmak zorundadırlar.

a) Merkez Birliğinin işlem ve hesaplarının tetkiki sonunda buldukları noksan ve hataların giderilmesi için gerekli tekbirleri almak ve ilgili makam organlara haber vermek,

b) Bilançonun Türk Ticaret Kanunu ile Vergi Usul Kanunu esaslarına göre hazırlanıp hazırlanmadığına bakmak,

c) Yönetim Kurulu üyelerinin üyelik şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak, bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevlerine son verilmesi için keyfiyeti yönetim kuruluna bildirmek,

d) Muhtelif sebeplerle yönetim kurulunun toplantı nisabını kaybetmesi halinde boşalan yönetim kurulu üyeliklerine gecikilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağırarak,

e) Merkez Birliği çalışmaları hakkında bilgi almak ve lüzumlu kayıtların intizamla tutulmasını sağlamak amacıyla merkez birliği defterlerini incelemek,

f) Üç ayda bir ara denetimi yapmak ve ansızın merkez birliği kasasını denetlemek, inceleme sonuçları olumsuz çıktığı takdirde düzenlenecek raporun birer örneği yönetim kurulu başkanına vermek,

g) Bütçe ve bilanço kontrol etmek,

h) Tasfiye muamelelerine nezaret etmek,

ı) Ortak birlikler ve kendileriyle birlik yöneticileri arasındaki anlaşmazlıkla ilgili konuları genel kurul gündemine aldirmek ve gerektiğinde olağanüstü olarak genel kurul toplantıya çağırarak,

j) Genel kurul toplantılarında hazır bulunmak,

k) Merkez Birliği Yönetim kurulu üyelerinin ve memurlarının cezai gerektiren fiillerini savcılığa bildirmek,

l) Anasözleşmede ortak birliklerin genel kurul toplantılarına katılmaları için gerekli şartların yerine getirilip getirilmediğini incelemek,

m) Yapılacak denetimler sonucunda düzenlenecek rapora göre hukuki sorumluluğu tespit edilen yönetim kurulu ve memurlar hakkında genel kurul kararına istinaden gerekte hukuk davalarını açmak,

Denetçilerin yukarıda yazılı kontrol yetkileri genel kurul kararı ile sınırlandırılmaz. Denetçiler ayrıca merkez birliği zararlarını kapatmak için genel kurula sunulacak teklifleri hazırlayarak toplantı gündemine aldırırlar.

### **TOPLANTI VE RAPORLAR:**

**MADDE 64-** Denetçiler her yıl yazılı bir raporla beraber tekliflerini genel kurula sunmağa mecburdurlar.

Denetçiler, görevleri esnasında işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun veya anasözleşmeye aykırı hareketleri, bundan sorumlu olanların bağlı buldukları organa ve gerekli hallerde genel kurul' a haber vermekle yükümlüdürler.

Denetçiler, yönetim ve genel kurul toplantılarına katılırlar. Ancak yönetim kurulunda oy kullanmazlar.

Denetçi raporları üç üye tarafından imzalanır. Rapora katılmayan üyeler kanaatini belirterek imzalamak ve münferit rapor düzenlemek zorundadırlar. Yıllık genel kurul toplantısında "Denetçiler Raporu" okunmadan bilanço ve dolayısıyla ibralar konusunda karar alınamaz.

### **SIR SAKLAMA VE YÜKÜMLÜLÜK :**

**MADDE 65-** Denetçiler görevleri sırasında öğrendikleri veya ortak birlikler için zarar umulan hususları ortaklarına ve üçüncü şahıslara açıklayamazlar.

## **HESAP TETKİK KOMİSYONU SEÇİMİ:**

**MADDE 66-** Genel kurul bazı konuların incelenmesi için lüzumu halinde hesap tetkik komisyonu seçebilir.

Mevcut ortakların dörtten az olmamak üzere en az 1/10' u, son iki yıl içinde merkez birliğinin kuruluşuna veya idare işlemlerine ait bir yolsuzluğun olduğunu, kanun veyahut anasözleşme hükümlerine önemli bir şekilde aksi hareket edildiğini iddia ettikleri takdirde, bunları soruşturmak için hesap tetkik komisyonu teşkilini genel kuruldan isteyebilirler. Bu istek kabul edilmediğinde gerekli masrafları peşin ödeme şartı ile mahkemeye başvurma hakkına sahiptirler. Komisyona seçilen ortaklar gerekli incelemeleri yapacak bilgi ve beceriye sahip olmadıkları takdirde; ücreti merkez birliğince karşılamak üzere dışarıdan uzman kişiler görevlendirerek gerekli raporları düzenletir.

Soruşturma sonuçlarına göre iddia doğru görülmediği takdirde veya denetçilerin vereceği raporda bu talebin haklı sebebe dayanmadığı anlaşılırsa kötü niyetle hareket ettiği ispat edilen ortaklar merkez birliğini bu yüzden gördüğü zarardan sorumludurlar.

## **MERKEZ BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ:**

**MADDE 67-** Merkez Birliği, Genel Müdürü, ortak birlik temsilcileri arasından veya dışarıdan seçilir. Yönetim kurulu kararı ile belirli bir süre için atanır. Süresi dolunca yeniden atanabilir.

Genel Müdür, kendiliğinden genel müdürlük görevini devredemez ve yerine vekil bırakamaz. Atama ve işten el çekirme durumu yönetim kurulunca tescil ve ilan ettirilir.

Yönetim kurulu ayrı bir Genel Müdür atanmasını ön görmezse, yönetim kurulu kendi üyeleri arasından bir veya bir kaçını murahhas üye olarak görevlendirir. Bu durumda murahhas üye Genel Müdürün bağlı olduğu hükümlere tabidir.

Genel Müdürlük şartları şunlardır;

- a) Kooperatifçilik bilgilerine sahip olmak,
- b) Siyasi bir partinin üyesi olmamak,
- c) Hukuken memuriyette mani hali bulunmamak,
- d) Yüksek okul mezunu olmak,

Merkez Birliği Genel Müdürü ve hizmet personelinin ücretleri genel kurulca kabul edilen bir kadro ve yıllık tahmini bütçeye göre kararlaştırılır.

## **GENEL MÜDÜRÜN GÖREVLERİ :**

**MADDE 68-** Genel Müdürün görevleri şunlardır:

- a) Yönetim kurulu kararlarını yıllık çalışma programlarını göz önünde tutarak uygulamak,
- b) Merkez Birliğinin işlerini yürütmek, işlerin uyumunu ve düzenini sağlamak,
- c) Yönetim kurulu toplantılarında oy kullanmamak şartıyla hazır bulunmak,

## **İDARİ VE TEKNİK PERSONEL:**

**MADDE 69-** Tarım ve Köyişleri Bakanlığında bir projeye dayalı olarak kredi veya yardım alan Merkez Birliği Bakanlığın istediği şartlara uygun idari ve teknik personeli atamak mecburiyetindedir.

## **GENEL MÜDÜRÜN YETKİ VE SORUMLULUĞU :**

**MADDE 70-** Merkez Birliği Genel Müdürü, merkez birliği hizmet personelinin amiridir. Denetçiler ve yönetim kurulu üyelerinden başkasına merkez birliğinin işleri ile ilgili bilgi veremez. Merkez Birliği hizmet personeli genel müdüre karşı sorumludur. Merkez Birliği genel müdürü kendine verilen görevleri gereği gibi veya hiç yerine getirmezse yönetim kuruluna karşı sorumludur.

Ayrıca gerek genel müdür gerekse merkez birliği memurları anasözleşmenin 9 ve 52. maddelerinin son fıkrasına 53. maddenin 5. ve 6. paragrafları ile 54. maddesinin r, s ve t fıkralarına aykırı hareket etmeleri halinde fiilin önem ve mahiyetine göre üç aydan iki yıla kadar hapis ve yüzbin liradan bir milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

#### **İŞTEN ÇIKARILMA:**

**MADDE 71-** Yönetim kurulu, genel kuruldan aldığı yetki dahilinde işlerin görülmesiyle görevlendirdiği kimseleri, atadığı genel müdürü diğer temsilci ve vekilleriyle hizmet personelini her zaman işten çıkarabilir. Çıkarılma işlerinde yönetim kurulu kararı gereklidir. İşten çıkarılan kusursuz kimselerin tazminat isteme hakları saklıdır.

#### **DIŞARIYA KARŞI TEMSİL VE İMZA YETKİSİ :**

**MADDE 72-** Yönetim kurulu, resmi dairelerde, mahkemelerde ve üçüncü kişiler nezdinde temsil yetkisini genel müdüre devredebilir. Ancak, merkez birliğini taahhüt altına koyabilecek işlerde genel müdür, murahhas üye, yönetim kurulu başkanı veya üyelerden birinin birlikte imzaları şarttır.

Yönetim kurulu, merkez birliğini temsil ve borç altına sokan işler dışında memurlara ikinci derecede imza yetkisi verebilir. İkinci derecede imzaların geçerli olabilmesi için birinci imza ile müşterek olması gereklidir.

Merkez Birliğini temsile yetkili kılınan kimseler, imzalarını ancak merkez birliğinin unvanı altına koymak suretiyle birliği bağlar.

#### **TESCİL :**

**MADDE 73-** Yönetim kurulu düzenlenecek ilk toplantıda imza yetkileri hakkında bir sirküler yaparak bunu notere onaylattıktan sonra ticaret siciline tescil ilan ettirilir.

Bu imza örnekleri Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile merkez birliğinin bağlı bulunduğu üst birliğine ve kredi müesseselerine de gönderilir.

#### **ORTAK BİRLİK VE KOOPERATİFLERİN DENETİMİ:**

**MADDE 74-** Merkez Birliği ortağı olan birlikleri ve birliklerine bağlı kooperatifleri, denetim konusunda ehil kişilerden teşkil edilen denetim birimlerince denetler.

Ayrıca kendisine ortak birliklere ve bu birliklere bağlı kooperatiflere eğitim hizmeti de götürür.

Kendisine ortak birliklere ve bu birliklere bağlı kooperatifler, yapılacak eğitim ve denetim hizmetlerine ait giderlere iştirak eder.

Merkez Birliği Başkan ve Yönetim Kurulu Üst Birlik Genel Kurullarında, Üst Birlik Yönetim Kuruluda Başkanı da Birim Kooperatif Genel Kurullarında Divan Başkanı ve Divan heyetine seçilebilir.

## **ALTINCI BÖLÜM TÜRKİYE MİLLİ KOOPERATİFLER BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER**

#### **TÜRKİYE MİLLİ KOOPERATİFLER BİRLİĞİNE GİRİŞ, BAŞVURMA ŞEKLİ VE İTİRAZ:**

**MADDE 75-** Genel kurul kararı ile merkez birliği, merkez birliğinin gelişmesi, menfaatlerinin korunması, eğitim ve denetim konusunda hizmet verilmesi ve kooperatifçilik konularında tavsiyeler alınması gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için kurulmuş veya kurulacak Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girebilir.

## **KARAR ALMA**

**MADDE 76-** Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine kurucu ortak veya kurulmuş Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmeye karar verirse taahhüt edilecek sermayesinin miktarı ve ödeme şekli genel kurulca belirlenir.

## **BAŞVURMA ŞEKLİ:**

**MADDE 77-** Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmek için, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin anasözleşme hükümlerini bütün hak ve ödevleri ile kabul ettiğini gösteren bir dilekçe ile Türkiye Milli Kooperatifler Birliği yönetim kurulu başkanlığına başvurur. Yönetim kurulunun giriş isteğini kabul etmesi ile Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmiş olur. Giriş isteği onbeş gün içinde cevaplandırılmadığı veya red cevabı verildiği takdirde denetçilerine ve gerekirse Tarım ve Köyişleri Bakanlığına başvurur.

## **TEMSİLCİLİK:**

**MADDE 78-** Türkiye Milli Kooperatifler Birliği genel kurullarında merkez birliğini temsil etmek üzere Merkez Birliği genel kurulunca ortak birlik temsilcileri arasından en fazla 5 temsilci seçilir. Temsilcilerin görev süresi en az bir, en fazla dört yıldır. Genel Kurulca süre tespiti yapılmamışsa bir yıldır. Bu temsilcilerde yönetim ve denetim kurulu üyelik şartları aranır.

## **YÜKÜMLÜLÜK :**

**MADDE 79-** Merkez Birliği, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine girmekle ortaklarına bu anasözleşmedeki yükümlülüklerden fazlasını yükleyemez.

## **DENETİM VE EĞİTİM:**

**MADDE 80-** Merkez Birliği, bağlı bulunduğu Türkiye Milli Kooperatifler Birliği tarafından eğitilebilir ve denetlenebilir.

Merkez Birliği, yapılacak denetim ve eğitim hizmetlerine ait giderlere iştirak eder.

## **YEDİNCİ BÖLÜM MERKEZ BİRLİĞİ NİN DAĞILMASI**

### **DAĞILMA SEBEPLERİ:**

**MADDE 81-** Merkez Birliği aşığıda belirtilen sebeplerden dolayı dağıtılır.

- a) Anasözleşmede belirtilen süre genel kurul kararı ile uzatılmadığı takdirde (bunun için genel kurulda fiilen kullanılan oyların 2/3 çoğunluk gereklidir. )
- b) Genel kurul kararı ile,
- c) İflasın açılması ile,
- d) Diğer bir Merkez Birlik ile birleşmesi veya devralması suretiyle ( Bunun için genel kurulda fiilen kullanılan oyların 2/3 çoğunluğu gereklidir. )
- e) Ortak adedinin kurucu ortak adedinden aşığı düşmesi, merkez birliğinin organlarının kurulamaması, merkez birliğinin çalışma konusu dışında veya amme kanunları karşı çalışma göstermesi, kanuni tanımı dışına çıkması ve kar peşinde koşan ticari bir şirket hüviyetine girmesi gibi hallerde Tarım ve Köyişleri Bakanlığının, mahkemeden alacağı kararla,
- f) Üç yıl üst üste genel kurulu yapmaması halinde,
- g) Amacına ulaşma imkanının bulunmadığının Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca tespiti halinde mahkemeden alacağı kararla, dağıtılır.

### **TASFİYE MEMURLARI :**

**MADDE 82-** Mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulu yapar. Yönetim kurulu tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

Tasfiye kurulu üyelerine atamayı yapan merci tarafından tespit edilecek miktarda ücret ödenir. Tasfiye kurulu üyeleri yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu taşır.

### **TİCARET SİCİLİNE BİLDİRME:**

**MADDE 83-** İflasın dışında Merkez Birliğinin dağılması, yönetim kurulu veya denetçilerce ticaret siciline tescil ve en çok birer hafta ara ile üç defa ilan ettirilir. İlan merkez birliği alacaklılarının belgeleri ile beraber bir yıl içinde başvurmaları gereği yazılır. Bu sürenin başlangıcı üçüncü ilan tarihidir.

### **TASFİYE MAMELEKİNİN PAYLAŞTIRILMASI :**

**MADDE 84-** Tasfiye haline giren merkez birliğinin bütün borçları ödendikten ve ortak pay bedelleri geri verildikten sonra kalan mallar ortaklar arasında bölüştürülür. Paylaştırma, dağılma anında kayıtlı ortaklar arasında eşit yapılır.

### **TASFİYE HALİ :**

**MADDE 85-** Merkez Birliğinin diğer merkez birliği ile birleşmesi hali hariç olmak üzere dağılan merkez birliği tasfiye haline girer.

Tasfiye haline giren merkez birliği ortaklarla olan ilişkilerinde dahi tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ünvanını ( tasfiye halinde) ibaresini eklemek suretiyle kullanmakta devam eder.

### **AZİL :**

**MADDE 86-** Genel kurul kararı ile atanmış olan tasfiye memurları yahut bu görevi yapan yönetim kurulu üyeleri, genel kurul tarafından her zaman azil ve yerlerine yenileri atanabilir.

Ortakların birinin isteği ile de mahkemece haklı sebepler dolayısıyla işlem durdurulur, tasfiyeye yürütmeye memur kimseleri azil ve yerlerine yenilerini atayabilir.

Bunlar kendilerini tescil ve ilan ettirirler.

### **AKTİFLERİ SATMA YETKİSİ :**

**MADDE 87-** Genel kurul aksine karar vermedikçe, tasfiye memurları Merkez Birliğinin aktiflerini pazarlık suretiyle de satabilirler. Aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurulun kararı gereklidir. Bu karar genel kurulu 2/3 çoğunluğu ile alınır.

### **TASFİYE İŞLERİ :**

#### **İLK ENVANTER VE BİLANÇO**

**MADDE 88-** Tasfiye memurları görevlerine başlar başlamaz Merkez Birliğinin tasfiyesinin başlangıcındaki hal ve durumunu inceleyerek buna göre envanter defterleri ile bilançosunu düzenler ve genel kurulun onayına sunarlar. Tasfiye halinde genel kurul toplantılarında nisap aranmaz. Kararlar oy çokluğu ile verilir.

Tasfiye memurları Merkez Birliği yönetim kurulu ve denetçileri davet eder. Merkez Birliğinin mali durumunu gösteren bir envanter ile bir bilançoyu birlikte düzenler. Bu düzenleme işinde sözü edilen organ üyelerinden çalışmaya katılmayanlar beklemek zorunda değildirler.

Tasfiye memurları, gerek görürse Merkez Birliği mallarına değer biçmek için eksperlere başvurabilirler. Düzenlenen envanter ile bilanço tasfiye memurlarının huzurunda Merkez Birliği yönetim kurulu tarafından imzalanır. Envanter bilançonun imzalanmasından sonra tasfiye memurları dağılma halinde bulunan Merkez Birliğinin envanteri yazılı bütün malları ile evrak ve defterlerine el koyar.

**ALACAKLILARI DAVET VE KORUMA:**

**MADDE 89-** Alacaklı oldukları Merkez Birliği defterleri ve diğer belgelerden anlaşılan ve ikametgahları bilinen şahıslar taahhütlü mektupla, diğer alacaklılar ticaret sicil gazetesinde ilan suretiyle Merkez Birliğinin dağılmasından haberdar edilerek alacaklarını beyana çağırılırlar.

Alacaklı oldukları belli olanlar beyanda bulunamazlarsa alacaklarının tutarı notere verilir. Merkez Birliğinin henüz vadesi dolmayan borçları ile münazaalı bulunan borçların karşılığı olan para notere verilir.

**DEFTERLERİN SAKLANMASI :**

**MADDE 90-** Tasfiyenin sonunda evrak ve defterler 10 yıl saklanmak üzere notere verilir.

**MERKEZ BİRLİĞİ ÜNVANININ TİCARET SİCİLİNDEN ÇIKARILMASI:**

**MADDE 91-** Tasfiyenin sona ermesi üzerine Merkez Birliğine ait ünvanının ticaret sicilinden çıkarılması tasfiye memurları tarafından sicil memurluğundan talep olunur. Bu talep üzerine sicilden çıkarılma durumu tescil ve ilan edilir.

**TASFİYE KURULUNUN SORUMLULUĞU:**

**MADDE 92-** Tasfiye kurulu üyeleri, tasfiye işlerinin bir an önce bitirilmesinden sorumludur. Tasfiye kurulu üyelerinin anasözleşmenin 52. maddesinin a ve b fıkrasındaki niteliklere haiz olması şarttır. Bunlar hakkında 1163 Sayılı Kanunun 62. madde hükmü uygulanır.

**BİRLEŞME SURETİYLE DAĞILMA:**

**MADDE 93-** Merkez Birliği, bütün pasif ve aktifleri ile diğer Merkez Birliği tarafından devralınmak suretiyle dağıldığı takdirde ticaret sicilinden çıkarma işlemi 1163 Sayılı Kooperatifler kanununun 84. maddesi uyarınca yapılır.

**SEKİZİNCİ BÖLÜM  
MALİ HÜKÜMLER****USUL:**

**MADDE 94-** Merkez Birliği muhasebe usulünü bilanço esasına göre kurar ve kanunen tutulması gerekli defterleri tutar ve çalışmalarını iş prensipleri esaslarına uygun olarak düzenler.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca örnek muhasebe ve bilanço kabul edildiği takdirde bunun uygulanması sağlanır.

**HESAP YILI:**

**MADDE 95-** Maliye bakanlığından özel hesap dönemi istenmedikçe hesap yılı Ocak ayının birinci günü başlar. Aralık ayının son gününde biter.

**DEFTER TUTMA MÜKELLEFİYETİ :**

**MADDE 96 -** Merkez Birliği, Merkez Birliğinin ekonomik ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her iş yılı içinde elde edilen neticeleri değerlendirmek amacıyla Merkez Birliğinin nitelik ve öneminin gerektirdiği bütün defterleri ( yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defter, ortaklık defteri ve karar defteri gibi) tutmaya mecburdur.

## **TASDİK ETTİRME VE BEYANNAME VERME MÜKELLEFİYETİ:**

**MADDE 97-** 96. maddede belirtilen defterler yönetim kurulunca kullanılmaya başlanılmadan önce Merkez Birliğinin bulunduğu yerin noterine tasdik ettirilir.

Merkez Birliği tutmaya mecbur olduğu diğer defterlerle tutmak istediği defterleri lehine delil olarak kullanabilmek için, her birinin cins ve durumları ile sahife sayılarını gösteren iki nüsha beyannameyi bu defterleri kullanmaya başlamadan önce ticaret sicil memuruna vermeğe mecburdur. Memur, bunlardan birini tasdik ederek merkez birliğine geri verir.

## **DOKUZUNCU BÖLÜM TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞININ DİĞER GÖREV VE YETKİLERİ**

**MADDE 98-** Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın diğer görev ve yetkileri şunlardır;

- a) Merkez Birliğinin kuruluş ve organizasyonlarına yardımcı olmak,
- b) Gerektiğinde teknik ve mali yardımda bulunmak,
- c) Muhasebe sisteminin uygulanmasına yardımcı olmak,
- d) Merkez Birliğinin denetimi yapmak,
- e) Merkez Birliğinin, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile memurları hakkında görevlerine ilişkin olarak işledikleri suçlardan dolayı açılan kamu davalarına müdahale talebinde bulunabilmek.

## **ONUNCU BÖLÜM ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER**

### **TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİNE ATIF:**

**MADDE 99-** Bu anasözleşmede aksine açıklama olmayan hususlarda 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu ile bu kanunun 98. maddesine atfen 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu genel hükümleri ile anonim şirket hükümleri uygulanır.

### **UYUŞMAZLIK :**

**MADDE 100-** Ortaklarla Merkez Birliği arasında ve ortakların kendi aralarında doğacak uyuşmazlıklar öncelikle Merkez Birliği genel kuruluna aksettirilir. Genel kurulca halline imkan bulunamayan uyuşmazlıklar Kooperatifler Kanununun 95. maddesine göre halledilir. Hakem yolu ile de giderilemeyen uyuşmazlıklar için kazai mercilere başvurulur. Üçüncü şahıslarla Merkez Birliği arasında çıkacak uyuşmazlıklar ise kazai mercilerce çözümlendirilir.